

Rengeteg a lelet Mikházán

Bemutatnák a római világot

Idén is részt vettek a nyári tanásatásokon erdélyi, magyarországi és német kutatók

Fotó: Pánczél Szilamér

Nemrég befejeződött az ideai tanásatás a mikházi római katonai erődítmény területén. A munkálatokban idén is részt vettek külföldiek, és öröndetesen sok lelet került elő. Mindezekről, valamint a régészeti feltárások megóvásának és bemutatásának lehetséges módjairól is érdeklődtünk Pánczél Szilamér ásatásvezetőtől, a Maros Megyei Múzeum régészétől.

Gligor Róbert László

A mikházi római katonai erődítmény (castrum), civil település (vicus) és fürdő területén évek óta folytatnak ásatást a Maros Megyei Múzeum régészei, és öt éve összpontosítanak a katonai parancsnoki épület (principia) feltárására. Ez az épület a tábor közepén helyezkedett el, a legfőbb utak kereszteződésénél, és ebben egyszerre működött a katonai parancsnok irodája, az egység levéltára és zászlószentélye, a belső udvarban volt a bazilika (törvénycsarnok), és az udvar két bejárat felőli oldalán kaptak helyet a legfontosabb raktárak. A tavaly a fegyverraktá-

rat sikerült feltárniuk, innen idén is számos katonai fegyver vagy hozzá köthető lelet került elő (például nyílhegyek, katonai saruszögek). A Római Birodalom területén viszonylag nagyszámú – mintegy száz – ilyen principiat tártak fel, de az egykori Dácia tartományban kevés az ennyire jól megismert hasonló épület.

Sokat segíthet a tudományak

Külön örülnek annak, hogy a mikházi épületnél egy korai, fából készült parancsnoki épület maradványaira is bukkantak, ezek viszonylag

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje időben megújítani előfizetését a NÉPÚJSÁG-ra! Ha előfizet, **BIZTOSAN** kézhez kapja. Telefon: 0742-828-647

A jövőbe vetett hittel ünnepelnek az evangélikusok

Minden hónap első vasárnapján a lutheri rend szerint úrvacsorás istentisztelet van, ilyenkor a százokra való tekintettel kétnyelvű istentisztelet tartunk. A liturgia, az imádság, a prédikáció is két nyelven hangzik el. Az énekeket két nyelven énekeljük.

4.

Helyzetkép a segítő szféra működéséről

A találkozó egyik célja, hogy külföldi vendégeik, a hollandiai és németországi telefonos szeretetszolgálatok képviselői átfogó képet kapjanak a romániai szociális helyzetről.

5.

Dia Mount Challenge

Országszerte egyedülálló kezdeményezés a Maros Megyei Cukorbeteg Gyerekek és Fialatok Egyesületének a Dia Mount Challenge című projektje, amely által be szeretnék bizonyítani, hogy a cukorbeteg fiatalok is képesek hegyet mászni, extrém sportokat űzni, és legyőzhetik saját korlátaikat.

7.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Iskolások és egyetemisták figyelmébe!

Augusztus 27. – szeptember 30. között minden iskolás és egyetemista ügyfelünknek 50%-kal olcsóbban kínáljuk az antireflex védőréteggel ellátott műanyag lencsét.

Az akció érvényes:

műanyag American Standard HCM (Italy) szemüveglencsére, a következő dioptriartartományra: 0 ± 6,0 SPH és 0 ± 6/2 CYL (amíg a készlet tart)

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282
- ▲ A Danubius Hotelben. Tel. 0742-100-323

Aktuális

Szónoklat és valóság

Antalfi Imola

Az új tanév megkezdődött, a kedélyek azonban – elsősorban a román nyelv oktatása kapcsán – nem csitulnak. De nem csak ez a baj. A minden diákot érintő problémák – úgymint az iskolai infrastruktúra rossz állapota, a tankönyvek, a korszerű didaktikai eszközök hiánya stb. – továbbra sem megoldottak.

De maradjunk csak az infrastruktúránál. Naivitás volt azt hinni, hogy 28 év alatt megoldható például az, hogy a tanintézetek udvari vécei „beköltözzenek” az épületekbe. Hogy legyen hideg és meleg víz, és – miért ne? – még vécépapír is a benti illemhelyeken. Évekkel ezelőtt is közegészségügyi engedély nélkül kezdődött a tanítás számos tanintézményben. Ütemtervet kaptak az igazgatók, hogy pótolják a hiányosságokat, így ideiglenesen működhetek az iskolák. És ez minden évben megismétlődött. Így aztán ott tartunk, hogy 2018-ban a 6200 iskola közül 4000 még mindig nem kapott egészségügyi működési engedélyt, 2300 tanintézménynél a kertben/udvaron van az illemhely, illetve 3892 épület nem rendelkezik tűzvédelmi engedéllyel. Lehet, hogy egyszer, csak egyetlenegyszer már el kellene jutni oda, hogy ha nincs engedély, akkor nem kezdődhet meg a tanítás. Nem pedig évtizedeken át „beütemezni” a korszerűsítést...

Valentin Popa tanügyminiszter a polgármestereket biztatja, hogy a fenti gondok megoldásáért pályázzanak pénzalapokra. Az oktatási infrastruktúra felújítása mindig sokba kerül, pénz pedig kevés van ugyebár. Mondhatjuk, hogy a tárcavezető kijelentése, hogy 2020-ig a kinti illemhelyeknek minden

(Folytatás a 3. oldalon)

SZEPTEMBER
13., csütörtök
A Nap kel
6 óra 56 perckor,
lenyugszik
19 óra 38 perckor.
Az év 256. napja,
hátravan 109 nap.

IDŐJÁRÁS
Napos, meleg idő
Hőmérséklet:
max. 27°C
min. 12°C

~Isten éltesse!

Ma KORNÉL,
holnap SZERÉNA
és ROXÁNA napja.
SZERÉNA: a Szerénusz férfinev női párja, jelentése: derűs, vidám,
ROXÁNA: perzsa eredetű, görög közvetítéssel érkezett hozzánk, jelentése ismeretlen.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR – 2018. szeptember 12.

1 EUR	4,6393
1 USD	4,0011
100 HUF	1,4286
1 g ARANY	153,9709

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadjuk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népszerű szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 57-es iroda. Borbély Ernő, naponta 8-14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0742-828-647

Megyei hírek

Színház és tanügy az ETV-ben

Rendhagyó színházi térbe várja nézőit a Kultúrcsepp. A Gördülő Opera sorozat részeként Erdélyben turnézó Magyar Állami Operaház produkciója, a Szerelmi bájjal színpadán egy kamion külön erre a célra kialakított pótkocsija szolgált. Onnan jelentkezik a műsor ma 20.30 órakor. A Mérlegen 21.30 órakor kezdődő műsorában Szabó Ödön, az RMDSZ Bihar megyei képviselője, az oktatási bizottság alelnöke arról beszél, mi lesz a román nyelv oktatását szabályozó kormányrendelettel, és milyen javaslatcsomaggal áll elő az RMDSZ az oktatási reformra vonatkozóan.

Újdonságok a gyermekgyógyászatban

A gyermek pácienssel való kommunikációról, továbbá a gyermekgyógyászat korszerű irányvonalairól tartanak tudományos tanácskozást szeptember 13-15. között a MOGYE Gyógyszerészeti Karának épületében. A témát és a meghívott személyiségeket figyelembe véve színvonalas tudományos ülésszakot ígér dr. Mărginean Cristina Oana egyetemi tanár, a szervezőbizottság elnöke. A rendezvény keretében 13-án 15 órától a tanácskozás színhelyén bemutatják a Soft skills in Pediatrics című kötetet, amely öt európai országot (Románia, Magyarország, Olaszország, Spanyolország, Németország) átfogó kutatás eredményét összegzi. Az Európai Unió által az Erasmus program keretében támogatott kutatás célja: olyan korszerű oktatási stratégiák bevezetése a gyermekgyógyász orvosok képzésébe, amelyek segítik őket a gyermek páciensekkel és azok szüleivel való kapcsolatban. A tanácskozás nyitóünnepségét szeptember 14-én, pénteken 8.30 órától tartják.

Beltéri pumpapálya nyílik

Marosvásárhelyen, a Dózsa György utca 204. szám alatt moduláris pumpapálya nyílik szeptember 15-én, szombaton délelőtt 10 órakor. Az országos viszonylatban egyedinek számító pályán biciklivel, hajtánnyal, gördeszkával és görkocsolyával is lehet közlekedni. Szombaton 13 óráig fogadják a pályánál az érdeklődőket. A pályát 16-án, vasárnap a Kritikus tömeg rendezvényen a főtéren állítják fel.

Kirándulás a töltőkáposzta-fesztiválra

Az Erdélyi Magyar Baloldal szeptember 22-én, szombaton kirándulást szervez a parajdi töltőkáposzta-fesztiválra. Feliratkozni hétfőtől csütörtökig 9–11 óra között a marosvásárhelyi, Dózsa György utca 9. szám alatti, emeleti székhelyen lehet. Bővebb tájékoztatás a 0744-928-299-es telefonszámon kapható.

Néptáncot kedvelőket várnak

A Borsika néptáncsoport 7–10 éves, néptáncot kedvelő fiúkat vár minden szerdán 18 órától a Maros Művészegyüttes kövesdombi előadótermébe. Érdeklődni a 0745-063-889-es telefonszámon lehet.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Újabb mérföldkő az Összetartozás templomának létrehozásában

Az augusztus 5-i alapkövetéssel, szeptember 11-én újabb mérföldkőhöz érkezett a bözdújfalusi Összetartozás templomának létrehozásában üggykődő Bözdújfaluiért Egyesület. Ugyanis ezen a dátumon kötötték meg és írták alá a kivitelezési szerződést.

A szerződés aláírására, hosszas, előzetes egyeztetés eredményeként, az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastélyban berendezett Bözdújfalui-templomában került sor. Csibi Attila Zoltán, Erdőszentgyörgy polgármestere, tiszteletbeli bözdújfalvi, valamint Személy Zsolt Dénes, a Bözdújfaluiért Egyesület elnöke fogadta Seres Tamás Péter mérnököt, a Katan Consulting Kft. képviselőjét szerződéskötés céljából. A megkötött szerződést Bözdújfaluból származó és onnan kimenekített széken ülve, odavalósi asztalon írták alá, ezzel is hangsúlyozva a pillanat történelmi jelentőségét. Csibi Attila Zoltán előljáró kiemelte: „szinte hihetetlen, hogy elérkeztünk ehhez a pillanathoz, hisz számos akadályt kellett elgördíteni utunkból, hogy most ennél az asztalnál ülhesünk, és annak örüljünk, hogy sikerült egy olyan kivitelezőt találni, aki szívvel-lelélekkel odaállt ügyünk mellé. Messze vagyunk még a céltól, de egy lépéssel mégis közelebb, hisz a kezünkben lévő aláírt szerződés tiszta képet mutat arról, hogy hogyan fog kinézni az Összetartozás temploma, és nem utolsósorban, hogy mennyibe fog kerülni. De bízunk benne és tudjuk, hogy az összefogásban nagy erő rejlik, és szinte lehetetlenre is képesek vagyunk, ha közösen csináljuk. Hisszük, hogy összegyűl a szükséges összeg” – folytatta bizakodva a polgármester.

Szakemberek folyamatos, több hónapon át tartó egyeztetése alapján született meg a templom végső változata. A Bözdújfalui-tó vízből kiemelkedő templom, amit torony és hajó alkot, 29 cölöpön fog állni. A partról hídon lehet eljutni az Összetartozás templomához. Az aláírt szerződés értelmében a teljes beruházás 290 000 euróba kerül majd, amit közadakozásból fedeznek. A Bözdújfaluiért Egyesület elnöke, Személy Zsolt Dénes reménykedve mondta el, hogy „körülbelül még 100 ezer euró hiányzik a templom értékéből. Az építkezést, ha el is kezdjük, az adománygyűjtést tovább folytatjuk. Jelenleg sikerült az emberek segítségével összegyűjteni azt az összeget, ami elegendő az építkezések megkezdéséhez.

széhez. Bízunk abban, hogy miután kiemelkedik a tó vízből az alap, egy motiváló erő lesz, és még számos jó szándékú ember segít, hogy visszaadhassuk a falurombolás szimbólumaként közismertté vált, vízből kimagasló templomot”.

A múlt héten került sor a Román Vízügy által meghirdetett és a Bözdújfaluiért Egyesület által megnyert licitre, mely eredményeként a tó víztükréből 215 négyzetméter felületet éves használati díj kifizetése ellenében átengedtek az egyesületnek. Így ezen a felületen, az eredeti helyén fog állni a templom.

A kezdeményezők reményei szerint az Összetartozás temploma 2019 júliusában már állni fog, és a minden év augusztus első szombatján megszervezett bözdújfalusi találkozó keretében fel is avathatják.

A Bözdújfaluiért Egyesület továbbra is várja a támogatók hozzájárulását. Adományait eljuttathatják személyesen az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastélyba, a kőrispataki szalmakalap-múzeumba, vagy a parajdi sóbányában elhelyezett adományládakon keresztül is, de az egyesület bank-számlaszámaira is utalhatják felajánlásaikat:

BANCA TRANSILVANIA – TÂRGU MURES
ASOCIATIA BOZODUJFALERT, COD CLIENT
257338, SWIFT: BTRLRO22

HUF RO86BTRLHUFICRT0257533801

EUR RO73BTRLEURCRT0257533801

RON RO26BTRLRONCRT0257533801

A Bözdújfaluiért Egyesület nagyon köszöni mindazoknak a bel- és külföldi önkormányzatoknak, magánszemélyeknek és vállalatoknak, akik/amelyek eddig hozzájárultak az Összetartozás templomának felépítéséhez, és mindenkit arra kér, hogy bármilyen kis összeggel is, de járuljon hozzá Bözdújfalui szimbólumának visszaállításához. (közlemény)

Fotó: Gligor Róbert László (archív)

RENDEZVÉNYEK

Erdélyi táncbáztalálkozó

Szép Palkó című mesejátékával lép fel szeptember 15-én, szombaton déli 12 órakor a Székelyudvarhelyen zajló Erdélyi táncbáztalálkozón a Maros Művészegyüttes. Az ideai találkozózt Kallós Zoltán, az erdélyi és magyarországi táncbázmozgalom elindításában meghatározó szerepet játszó néprajzkutató, népzene gyűjtő emlékének szentelik.

Évadnyitó hangverseny Segesváron

Őszi évadnyitó hangversenyre kerül sor Segesváron szeptember 17-én, hétfőn 18 órakor a polgármesteri hivatal dísztermében. Fellép Chyio Hagiwara japán zongoraművésznő. Műsoron Mozart- és Carl Filitsch-művek. A belépés díjtalan.

Jóteknysági kastélynap Marosvécsen

A Castellum Alapítvány – Erdélyi Magyar Történelmi Családok Egyesülete minden korosztály képviselőit várja szeptember 15-én, szombaton a marosvécsi Kemény-kastélyban tartandó jóteknysági kastélynapra. A programban lesznek előadások, kerekasztal-beszélgetések, könyvbemutatók, nép- és komolyzenei koncertek, kastélytúra, kiállítások, kézművesvásár, borkóstolás. A gyerekeket kézművesprogramok, vetélkedők, szabadtéri játékok, társasjátékok, valamint Legendárium-filmek vetítése várja. A fiataloknak szánt programpontok között lesz többek kö-

zött stand-up comedy, slam poetry, „Vécsi Kaszinó”, azaz társasjátékter a Játszma.ro játékaival, az esti órákban pedig könnyűzenekonzertek és buli. Belépés a helyszínen megvásárolható karszalaggal, ami felnőtteknek 10 lejbe, 12–17 év közötti fiataloknak 6 lejbe kerül, 11 évnél kisebb gyerekeknek ingyenes.

Az európai kulturális örökség napjai

A Positive Transylvania Egyesület a hét végén, szeptember 15-én és 16-án nagyszabású rendezvényekkel kapcsolódik az európai kulturális örökség napja alkalmából szervezett rendezvénysorozathoz. Maroshévízen, az Urmánczy-kastélyban, a kastélykertben, illetve a város turisztikai szempontból kiemelkedő helyszínein számos esemény (kerekasztal-beszélgetések, workshopok, gyermekeknek szóló játékok, kerekasztal-beszélgetések, koncert) várja az érdeklődőket. A rendezvény részletes programja a European Heritage Days, Urmánczy castle Toplita Facebook-oldalon olvasható.

Kutyakiállítás

A Maros Megyei Ebtartók Egyesülete szervezésében szeptember 15-én, szombaton és 16-án, vasárnap 13. alkalommal zajlik Marosvásárhelyen a Dracula Dog Show nevű kutyakiállítás. A szemle a Ligetben lesz, szombaton 17 órától azonban a vár előtti téren kerül sor a legjobb kutyák bemutatására, az úgynevezett Best in Show programra.

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczadi Attila, Menyhart Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Izsai Anna, Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁMMENEDZSER: Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujzag.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujzag.ro E-mail: nepujzag@e-nepujzag.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 8-16 óra, péntek: 8-15 óra, szombat zárva, vasárnap: 10.30-14.30 óra között.

ISSN 1220-3475 (print)
ISSN 1584-3238 (online)

Bemutatnák a római világot

(Folytatás az 1. oldalról)

jól megmaradtak, a későbbi építkezések nem károsították őket. Ez azért is izgalmas, mert egyrészt segítséget nyújthat a katonai tábor építési idejének megállapításában, másrészt kiderülhet, hogy a keleti birodalmi határvonal megépítése Traianus, Hadrianus vagy éppen Antonius Pius császár nevéhez kötődik.

Idén a belső udvar déli oldalán fekvő raktárak feltárását kezdték el, két helyiséget azonosítani tudtak, innen is gazdag leletanyag került elő, ép vagy rekonstruálható edénytöredékek, és számos, kerámiaművészre utaló lelet, amelyből az tűnik ki, hogy a római korban Mikházán létezett egy kerámiagyártásra szakosodott műhely és mester is. A lelőhelyet a tavasszal fedezték fel, a nyár folyamán tovább kutattak, és innen is gazdag anyag került a múzeum gyűjteményébe.

Feltárások folytak a tábortól nem messze is, ahol a római korban egy szemégtöredék volt, innen is rendkívül gazdag leletanyag került elő, ép vagy rekonstruálható edénytöredékek, és számos, kerámiaművészre utaló lelet, amelyből az tűnik ki, hogy a római korban Mikházán létezett egy kerámiagyártásra szakosodott műhely és mester is. A lelőhelyet a tavasszal fedezték fel, a nyár folyamán tovább kutattak, és innen is gazdag anyag került a múzeum gyűjteményébe.

Külföldiek is segítettek

Öt éve folynak tanácsadások Mikházán, azaz nyaranta egy hónapra más tájakról is érkeznek régészek, restaurátorok, valamint régész és műépítész szakos egyetemi hallgatók. Idén a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemről, a pécsi tudományegyetemről jöttek, valamint németek is a berlini Humboldt egyetemről, a kölni, münsteri és erfurti egyetemekről.

Meg kellene óvni a lelőhelyet

Az öt év alatt nagyon sok időt és energiát fektettek be a parancsnoki épület vizsgálatába, és mintegy kétharmadát tárták fel eddig, ezért időszerte vált a hely befedése. Mivel egy igen nagy (mintegy nyolcszáz négyzetméter) felületű épületről van szó, a befedése nagy horderejű munka

volna. Erre több tervváltozat is készült már, viszont szükség volna egy elvi döntésre a Maros Megyei Múzeum részéről, majd a végleges terv elfogadására, hogy azután megpróbálhassanak európai pályázati pénzeket lehívni – mint ahogy a gyulafehérvéri római erődítmény esetében is történt – az épület befedésére. Mivel a kutatott területen nincs egy védőtető, minden idény végén kénytelenek a feltárásokat fóliával lezárni, majd földdel visszataranni, hogy a csapadék ne károsíthassa. Nemcsak a kutatások, hanem a turisták nagyobb érdeklődése is indokoltá tette egy ilyen beruházást – mutatott rá az ásatásvezető. Egy tetőzet és egy zárt tér kialakítása révén nemcsak a feltárások idején, hanem egész évben látogatható lenne a parancsnoksági épület, és bemutatható lenne építésének, átalakulásainak 150 éves története, illetve az eddigi feltárásokat ismét kifelé nézők a földből. Másrészt egy olyan állandó bemutató térhez jutnának, amely lehetővé tenné, hogy részletesebb betekintést nyújthassanak a hadsereg működéséről, a katonák gyakorlatozásáról, életéről, zsoldjáról, étkezési szokásairól, egyszerűen többet tudnának villantani a római korból.

Sor kerülhet a falakra is

A katonai erődítmény külső falainak feltárásával egyelőre nem foglalkoztak a Maros megyei régészek, mert az 1960-as években végzett ásatásokkor már beazonosították azok fekvését, de a mai geofizikai mérések is nagyon jól kimutatják a talajban húzódó vonalakat. Ezek igen masszívak, legalább egy méter szélesek lehetnek, és alapozásuk is legalább egy méterrel lehet az ókori járószint alatt. Idén már elkezdtek ötletelni arról, hogy az egyik kaput (porta decumana), valamint a hozzá tartozó védműveket, árkokat milyen módon tudnák feltárni – magyarázta Pánczél Szilámér.

Honismereti konferencia Érsemjénben

Dr. Ábrám Zoltán

Érsemjén az Érmellék jelentős települése Érmihályfalva, a térség központja szomszédságában. Augusztus-szeptember fordulóján itt került sor a XXIV. Partiumi Honismereti Konferenciára mintegy száz partiumi, bántági, erdélyi és magyarországi résztvevő jelenlétében. A rendezvényen a Partiumi és Bántági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság elnöke, Dukrét Géza a negyedszázadot megélt társaság tevékenységeit ismertette, és bemutatta az általa szerkesztett emlékkönyvet: *A helytörténeti kutatás és a honismeret nyomában*, Varadinum Script Kiadó, Nagyvárad, 2018. A programban számos helytörténeti és honismereti előadás, könyvbemutató (Ábrám Zoltán: *Az igazság szabaddá tesz*), a társaság által kiadott száznál több könyv (első sorban a Partiumi Füzetek sorozatban) kiállítása és fényképkiallítás is szerepelt (Kiss László: *Nagyvárad hajdan és ma*). Az elmúlt száz esztendő alatt a Körös-parti város arculatának összehasonlító bemutatása ugyanúgy üdvözlendő fotósteljesítménynek bizonyult, mint Marosvásárhelyen a Marx József Fotóklub jelenleg is látogatható kiállítása, amelynek a megtekintése mindenkinek ajánlott.

Az idei Partiumi Honismereti Konferencián a figyelem Érsemjén három nagy szülőföldre, a tiszteletűkre és emlékeztükre létrehozott múzeum meglátogatására és szobraik megkoszorúzására

Fotó: Ábrám Zoltán

is kiterjedt. *Kazinczy Ferenc* nyelvújító író és költő, *Fráter Loránd* nótáskapitány és *Csísa Kálmán* református püspök szobránál koszorút helyezett el a Partiumi és Bántági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, valamint a Kazinczy Ferenc Társaság és a Határon Túli Magyar Emlékhelyekért Alapítvány.

200 éves a marosvásárhelyi evangélikus lutheránus gyülekezet

A jövőbe vetett hittel ünnepelnek az evangélikusok

Jubileumi ünnepségre készül a marosvásárhelyi evangélikus lutheránus gyülekezet. A háromnapos rendezvény sorozat szeptember 14-én, pénteken 17 órakor a Kulturpalotában gálaesttel kezdődik, szombaton 10 órakor az evangélikus templomban hálaadó istentisztelet lesz, ahol Ft. Adorjáni Dezső Zoltán püspök hirdet igét. Vasárnap a 10 órakor kezdődő istentiszteleten nt. Veperdi Zoltán nyugalmazott lelkész hirdeti az igét, majd 12 órától a Luther-házban kiállítás nyílik a gyülekezet 200 éves múltjának szemelvényeiből.

Mezey Sarolta

A hívek építkeztek, a kommunizmus romboló

– Az ünnepséget megelőzően Papp Noémivel, az evangélikus gyülekezet lelkészével beszélgettünk, aki a közösség történetét foglalta össze, úgy, ahogyan a reformáció 500. évfordulóján tette. Az évforduló kapcsán a két évszázad történetét és az utóbbi évtizedek eseményeit érdemes feleleveníteni.

– A marosvásárhelyi lutheránusokról 1781-ből találunk feljegyzéseket. Adriányi Adolf Aranykönyvében van utalás arra, hogy Marosvásárhelyen ebben az időben létezniük kellett lutheránus híveknek, de nincs nyoma, hogy egyházi közösségbe tömörültek volna. Marosvásárhelyen 1818. szeptember 6-án alakult a gyülekezet, egy későbbi, 1829-es jegyzőkönyvben találjuk ezt a mondatot: „1818. az 6.dik-7bris-től fogva... ez az Ecclesia kezdett fundálódni...” Ekkor alkottak az itt élő hívek – mintegy negyven családfő – egy pap és tanító nélküli egyházi közösséget. A Kis utcában gyülekezeti használatra házat vásároltak, melyet hamarosan elcseréltek egy major-

Evangélikus keresztlő

helyre a Hajós közben. Ahogy a telek helyet megvolt, kérvényezték a guberniumtól, hogy templom és paplak építésére könnyöradományokat gyűjthessenek. Csak 1826-ban találtak meghallgatásra, s a következő év januárjában indulhatott el a gyűjtés. Az adományokból mégsem templom épült, hanem 1828. július 7-én vásároltak báró Bruckenthal Károlytól még egy telket a Poklos utca és Hajós köz sarkán. Előbbire iskolát, utóbbira paplakot akartak építeni. Templomépitésre újból a városból kértek helyet. Mivel a város ismét késett a válasszal, a telekvásárlás és a paplak építése fel-emésztette egész pénzüket. Végül a paplak mellett a mai Horea utca főtér felőli sarkán 1829-ben imaházat építettek, ami 132 éven át volt az egyre növekvő marosvásárhelyi magyar és német ajkú evangélikusok istentiszteleti helye. Az egyházközség lelkészei Fritsch Dániel, Rohrman Márton, Hunyady Imre, Czugh László, Ungar Frigyes, Adriányi Adolf, Kotsch Mihály, Beyer Fülöp, Káden József és Molnár János voltak. 1960-ban a főtéri templom a kommunista városrendezés áldozatává vált, ugyanis a paró-

– 1999-ben indult egy újabb javítási hullám. 1996-ban kerültem ide, bővíteni kezdtük a templomot. A gyülekezetnek szüksége volt egy nagyobb térre, ez maga után vonta a parókia bővítését is. Egy L alakú templomot alakítottunk ki, aminek a csúcsába elhelyeztük az oltárt a keresztelömedencével. A tornyot is átköltöztettük az épület csúcsához, hogy templom kinézete legyen. 2009-ben alakítottuk ki a Lutherházat a templom mellett. Tehát folyamatosan építkeztünk. Terveink vannak még, de ezekről egyelőre nem beszélhetünk. Beigazolódott, hogy nagy igény van a Lutherházra. A gyülekezeti teremben folynak a kis csoportos gyülekezeti tevékenységek, kiállításokat szervezünk itt. Diákoknak tudunk segíteni azzal, hogy jutányos áron kapnak nálunk szállást az iskolai év folyamán.

A százköt aránya 4-5 százalékra csökkent

– Jelenleg hány tagot számlál a gyülekezet?

– 335 lelkes a vásárhelyi evangélikus gyülekezet. Többnyire magyar anyanyelvűek. Amikor 1996-ban ide jöttem, 10 százalékra a híveknek német volt, most ez 4-5 százalék.

– Ez azt jelenti, hogy német nyelvű istentisztelet is van.

– Ez úgy működik, hogy minden hónap első vasárnapján a lutheri rend szerint úrvacsorás istentisztelet van, ilyenkor a százkötőre való tekintettel kétnyelvű istentiszteletet tartunk. A liturgia, az imádság, a prédikáció is két nyelven hangzik el. Az énekeket két nyelven énekeljük. Idegen számúra egy kicsit kaotikus, de nálunk megszokott.

Változatos program, számos meghívott

– Milyen műsort terveznek a gálaünnepségre, illetve a következő ünnepi alkalmakkor?

– Főtiszteletű Adorjáni Dezső Zoltán püspök köszönti a gyüleke-

zetet, áhitattal kezdünk, lesz egy történelmi visszaemlékezés, meghívtuk a Musica Humana kórust, és Molnár Tünde fog orgonán játszani. Köszöntések hangzanak el, átadják a Reményik-díjakat, s okleveleket osztunk ki azoknak, akik rengeteg közmunkát végeztek az építkezések során, s a jó reménység jegyében gyermekeink fogják zárnai az estet.

Meghívtuk a gyülekezet tagjait, a kiskőrösi evangélikus testvérgyülekezetet. Szombaton a hálaadó istentiszteleten a püspök úr hirdet igét magyar és német nyelven. Ez alkalommal tartják meg a Kolozsvári Egyházmegye közgyűlését is, itt lesznek az erdélyi gyülekezetek küldöttei Temesvártól Kiskapusig, ők is részt vesznek az ünnepségen. Vasárnap Veperdi Zoltán nyugalmazott lelkész hirdet igét, akinek a nagyapja, Káden József a gyülekezet egyik volt lelkésze. A vasárnapi istentisztelet után a Luther-házban kiállítás nyílik, ami bepillantást nyújt a 200 év történetébe, hét témakörben.

– Ki vesz részt a szervezésben?

– Ft. Adorjáni Dezső Zoltán püspökünk, Fehér Attila esperes úr Kolozsvárról, akik támogatásokat szereztek, főként Magyarországról az Emberi Erőforrások Minisztériumától, a BGA-tól. Helyi szinten a gyülekezet felügyelője, Magos György vállalt oroszlánrészt a munkában.

– Van-e utánpótlás a gyülekezetben?

– Szeretnénk, ha így lenne. A kiállítás kapcsán találtam egy 1800-as évből kimutatást, akkor 350 lelket számlált a gyülekezet, ma pedig 335-öt. Reméljük, 200 év múlva is leszünk ennyien. Most fejeződött be a gyermekbibliahé, naponta átlagban 25 gyerek vett részt rajta. A közösség létszámához képest szép szám – fogalmazott Papp Noémi lelképásztor, aki hittel és meggyőződéssel vallja: van jövője a gyülekezetnek!

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

Külföldön a kertrendezésben, Romániában a mindennapi túléléshez kell a segítség Helyzetkép a segítő szféra működéséről

Kerekasztal-beszélgetést kezdeményezett a szociális téren dolgozó marosvásárhelyi civil szervezetekkel az elmúlt héten a Telefonos Szeretetszolgálat. A találkozó egyik célja, hogy külföldi vendégeik, a hollandiai és németországi telefonos szeretetszolgálatok képviselői átfogó képet kapjanak a romániai szociális helyzetről.

Menyhárt Borbála

Sajó Norbert, a Telefonos Szeretetszolgálat vezetője lapunknak elmondta, van egy telefonos szeretetszolgálatok tömörítő szervezet, amelynek HIP (Help in practice), azaz segítség a gyakorlatban a neve, és tagjai Romániában, Kamerunban, Kazahsztánban, Bulgáriában, Németországban és Hollandiában működő telefonos szeretetszolgálatok. A kétévente sorra kerülő találkozó helyszíne most Románia, ezért interaktív programot találtak ki az ide érkező vendégeknek.

– Elvittük őket többek között a Petry múzeumba kolbászt tölteni, valamint ellátogattunk egy támogatónkhoz. Fontos számunkra, hogy ne kizárólag a mi látásmódunk érvényesüljön, hanem teret adjunk egy tágabb látókörre. Hogy bemutassuk nekik a romániai szociális helyzetet, úgy döntöttünk, hogy összehívunk tíz civil szervezetet, ezek közül hét el is jött. Úgy gondoljuk, hogy őket hallgatva sokkal színesebb és teljesebb képet kapnak a vendégeink. Ugyanakkor a civil szervezeteknek is hasznos lehet, ha egymással találkoznak, hátha sikerül hagyományt teremteni ebből. Van a városban egy civil szervezetek fóruma, de az többnyire kimerül a különféle sérelmek, pl. akkreditációs nehézségek megtárgyalásában. Márpedig nagyon fontos számunkra, hogy olyan dolgokról is tudjunk beszélni, amik előre viszik a szervezeteket. Fontos, hogy felvilántsuk annak a lehetőségét, hogy időnként leülhessenek együtt, hogy végiggondoljunk egy-egy konkrét szociális helyzetet – fejtette ki Sajó Norbert.

Finanszírozási gondok

A találkozó részt vettek az Unitarcoop Alapítvány, a Divers egyesület, az Ügyes Kezek Alapítvány, a Máltai Szeretetszolgálat, a Hifa Románia Egyesület, a Gyulafehérvári Caritas, valamint a Diakónia Keresztyén Alapítvány képviselői. A tevékenységük ismeretése során számos nehézség is terítékre került, amibe segítő munkájuk során a civil szervezetek ütköznek. Annak ellenére, hogy zömében olyan feladatokat látnak el, ami va-

lójában az állam kötelessége lenne, arra kényszerülnek, hogy a működéshez szükséges anyagiak nagy részét pályázatokból, adományokból teremtsék elő. Magdó Orsolya, az értelmi és mozgássérült felnőtteket felkaroló Ügyes Kezek Alapítvány igazgatója elmondta, míg 1996-ban nyolc, ma már 50 fiatal felnőttel foglalkoznak naponta nappali központjukban, négy éve pedig lakóotthont is üzemeltetnek. Létrehoztak egy védett műhelyt is, ami néhány értelmileg sérült fiatalnak biztos munkahelyet jelentett, ám ennek a működését a nemrég módosított törvénykezés ellehetetlenítette. Bedolgoztak egy gyógyszergyárnak, az ebből származó bevétel igen nagy segítség volt a működéshez

szükség van egy lakóotthonra, ahol elsősorban olyan sérült személyek találnának otthonra, akiknek már nem élnek a szüleik, és nincsenek közvetlen hozzátartozói, akik felvállalnák a gondozásukat. Sajnos a mai napig csak az építéshez szükséges területet sikerült megvásárolni Pókakeresztúron, a megvalósításhoz szükséges több mint ötmillió eurót pályázati úton szerették volna megszerezni, ám a kiírások nem úgy alakultak, mint ahogy számították, így a pályázatot nem tudták benyújtani. A jelenlegi kiírás szerint nappali központra lehet pályázni, mivel az a mentalitás, hogy a sérülteket nem bentlakórendszerben kell ellátni. A másik fontos céljuk egy saját központ létesítése Marosvá-

kása szavá tette: mivel nagyon sok olyan család keresi meg őket, amelyek idős, beteg, esetleg ágyhoz kötött hozzátartozó mellé keresnek napi 6-8 órára gondozót, felvállalták, hogy közvetítenek a kereslet és kínálat között. Tíz-tizenöt olyan személy szerepel az adatbázisukban, akik nem az alapítvány munkatársai, de vállalnák idős, betegek ellátását. Így, ha valaki hozzájuk fordul, hogy gondozót keres akár napi 6-8 órára, esetleg ágyhoz kötött, pelenkázásra szoruló rokon mellé, vagy éppen olyant, aki naponta háromszor ételt visz egy-egy időseknek, akkor feljegyzik az elérhetőségét, és megpróbálják összehozni valakivel, aki vállalná.

A szociális gondozó hozzátette, ahhoz viszonyítva, hogy mekkora az igény, nagyon kevesen vannak, akik ilyen teendőket vállalnak.

Heinrich Baumann, a németországi telefonos szeretetszolgálat képviselője elmondta, egy 330 ezer lakost számláló városban működnek, ahol vasárnaponként húszezer ember látogatja a templomokat, közel harminc gyülekezet tartja a kapcsolatot, hogy közösen tegyenek a társadalomért. – Elsősorban nem férjzett, vagy elvált, gyerekeiket nevelő nők, idősek vagy betegek fordulnak hozzánk. Mi megosztjuk az információt a lehetőségekről,

gánnyal gond van, az a munkahelyre való eljutást veszélyezteti. Németországban, Hollandiában például kertrendezéshez, valaminek a megjavításához vagy az újság elolvasásához kérnek segítséget, tegyük fel, ha valaki annyira idős, hogy nem boldogul egyedül. Ilyen körülmények között 10-14 napon belül eleget tudnak tenni ezeknek a kéréseknek. Nálunk, az esetek sürgőssége miatt, nagyon fontos, hogy reális időben érkezzen a segítség. Ha valaki felhív – volt már példa rá –, és elmondja, hogy három napja nem evett, azt nem lehet rábízni a véletlenre, és még kevésbé azt mondani, hogy 14 napon belül érkezünk az étellel. Ebben találtak meg a helyünket, ugyanis a nagyobb civil szervezetek a bonyolultabb struktúra, a szerteágazó tevékenységek és a sok alkalmazott mellett nehezebben mozognak. Utána vállalták bizonyos rendszerességgel, akár hosszú távon, hogy segítenek, de az első segélykérésről számított két-három hét alatt, amíg megtaláljuk azt a szervezetet, amely hosszú távon felvállalja a segítséget, közel belépünk. Krízishelyzetben lévőeknek nyújtunk azonnali segítséget, például hazamegy az egyén a háziorvostól, aki felírta a gyógyszert, de nincs amiből kiváltani, bár azonnal be kellene vennie – mutatott rá. Mint mondta, akadnak visszaélések is, átlagban tíz kérésből kettő-három ilyen, amikor a helyszínre érve a munkatársaik azzal szembeülnek, hogy nem egészen úgy fest a helyzet, ahogy a hozzájuk forduló telefonon elmondta. – De valójában ezek az alkalmak is lehetőséget nyújtanak arra, hogy bejussunk olyan helyekre, ahol esetleg régóta nem járt szomszéd vagy ismerős, és kérdéseket tehetünk fel. A tapasztalat azt mutatja, hogy sok esetben az élelemhiány háttérben súlyos pénzbeosztási gondok, kapcsolati problémák állnak, és ezekre vezethető vissza a nehéz helyzet, amiben az érintettek találják magukat. Nem ritka, hogy már-már követelőző hangnemben beszélnek a szeretetszolgálat munkatársaival, és megvannak győződve, hogy nekik kijár a segítség, anélkül, hogy ők bármit is tennének sorsuk javítása érdekében.

Sajó Norbert arra is rávilágított, hogy vannak helyzetek, amikor az ő feladatuk abban merül ki, hogy rávezetik a segélykérőt a megoldásra, ugyanis kívülállóként jobban átlátják a problémát, mint aki benne van. Egy alkalommal telefonon kereste meg őket egy nő, mondván, hogy bajban vannak, megműtötték a férjét, és nincs pénz a szükséges protézisre. A betelefonálóknak általában felteszik a kérdést, hogy a nehézségeik ellenére ők maguk miben tudnának másokon segíteni. A hölgy erre azt válaszolta, hogy szőlőtermő vidéken él, közel 200 liter bora van, és azt szívesen odaadná. A szeretetszolgálat munkatársai javasolták neki, hogy lelkészeket kérdeznek meg, megvásárolnák-e a bort az asszonytól, hogy gyűljön a pénz a protézisre.

A találkozó végén Sajó Norbert egy segítségért hozzájuk forduló, nehéz helyzetben lévő, vidéki többgyerekes család helyzetét vázolta fel, hogy közösen próbáljanak megoldást keresni rá.

szükséges anyagiak előteremtésében, viszont a kedvezőtlen irányba módosult törvénykezés miatt jelentősen csökkent az ebből származó bevételük. Magdó Orsolya szerint a tavalyi költségvetésüknek mindössze 10 százaléka származott állami támogatásból. Nehezményezte, hogy hiába szerzik meg az akkreditációt, hiába tesznek eleget az összes feltételnek, amit az állam megkövetel, évente meg kell pályáznuk az állami támogatást, amit vagy megkapnak, vagy nem, vagy éppen nem annyit kapnak, amire számítanak. – Ha megnézzük az ezen a téren dolgozók bérét, akkor egyértelmű, hogy ez szolgálat – fűzte hozzá. Csata Éva, a Hifa Románia igazgatója, és Simon Judit, az egyesület elnöke a segítő tevékenységeik ismertetése mellett nagyszabású terveikről is beszámoltak, a legjelentősebb a Hifa Park projekt, amiben sajnos nem sikerül előrelépniük, holott óriási

sárhelyen, ahol a rendezvényeik helyet kaphatnának. Ludescher László, a Gyulafehérvári Caritas ágazati igazgatója elmondta, a fő tevékenységi területük az otthoni idős- és beteggondozás. Hét megyében vannak jelen, és a több mint hatszáz munkatárssal, illetve az állandó és alkalmi önkéntesekkel évente több ezer személyt karolnak fel. Az igazgató hangsúlyozta, Romániában, Erdélyben ilyen volumenű munkát nem lehet kizárólag önkéntes alapon végezni. Mint mondta, az utóbbi időben igen megcsappant a támogatás, ennek ellenére igyekeznek a végsőkig kintartani ellátottaik mellett. Maros megyében közel harminc helyi önkormányzattal működnek együtt, és mintegy három ezer személyhez jutnak el rendszeresen.

Kevesen vállalnak beteggondozást, bár nagy az igény rá

Kántor Viola, a Diakónia Keresztyén Alapítvány szociális mun-

ahová segítségért lehet folyamodni. Van egy adatbázisunk, ahol nyilvántartunk több mint száz segítő. Ennek köszönhetően átlátjuk, hogy az egyes esetekben ki az, aki a legjobban tudna segíteni. Három év alatt 350 segélykérésnek tettünk eleget, például volt olyan, aki a vízfolyó megjavításában kért segítséget, de olyan is, aki cipekedésben. Általában azt szoktuk mondani, hogy legtöbb 14 napon belül megpróbálunk eleget tenni a kérésnek, ugyanis a legtöbb segítőnek munkahelye, családja van, nem mindig tudnak azonnal rendelkezésre állni.

Amikor nincs mit enni, nem késhet a segítség

Sajó Norbert hangsúlyozta, a külföldi telefonszolgálatokhoz érkező kérések igen eltérőek a romániaiaktól. – Nagyon érdekes, hogy például Kamerunban a kerékpárhoz kötődik a legtöbb kérés, ugyanis ott az emberek ezzel járnak munkába, iskolába, így ha a jár-

Gondolatok a zebráról

Bogdán Emese

A minap, a nem tudom hányadik fekete-fehéren történő érdekes kellemetlenség után, elgondolkoztam ezen a kedves csíkos állaton, amelyet a Jóisten eredetileg lónak teremthetett, aztán meggondolta magát (mivel lehet, a ló már megvolt), visszavette a méreteket, és becsikozta a kreatúrát. Így keletkezhetett (gondolom) ez a fekete-fehér különlegesség, a szavannák fürgé lábú zebrája. Aztán ahogy a médiában nőtt a népszerűsége, túlnötte őshazáját, Afrikát, bekerült a cirkuszokba is, a gyerekek kedvence lett. Népszerűsége akkor érte el tetőfokát, mikor a gyalogtávját elnevezték róla. Persze a névadó kétlábúak arra gondol(hat)tak, hogy a csíkos, fehér-fekete kontraszt felkelti az emberek figyelmét, azokét is, akik bolondul autóval kerülgetik a városközpontot (minő dőreség egy városközpontban, ahol a forgalomért felelős vezetők ellehetetlenítik a közlekedést), ám azokét is, akik rálépnek, átkelnek rajta. Na, erről a második csoportról beszélnék most (de persze nem általánosítva), mert miattuk háborgok folyton, amikor a csíkok előtt megállok, és udvariasan, mosolyogva intem a volán mögött, hogy tessék átkelni! Ám amikor az átkelési sebesség ahelyett, hogy a fürgé lábú zebrához igazodna (vagy legalább a számárhoz mondjuk), szándékosan a csigáé felé húz, az az érzésed támad, hogy (nem túlzok) az emberek szeretik ezt a két színt egyszerre, de annyira szeretik, hogy a vonzás törvénye értelmében valósággal ottragadnak rajta, s a funkciója akkor nem az átkelést, hanem inkább a sétatartózkodást szolgálja. Emellett kialakít egy olyan birtokviszonyt is, hogy „miénk itt a tér”, amihez persze egy olyan arckifejezés is társul, hogy az emberből minden udvariasság elszáll, s a volán mellett emelkedni kezd a pumpája. Erre még rájön

az is, hogy kaptatóra van rajzolva néhol a csíkozás, és az is, hogy a hátad mögött néha már az édesanyádat is emlegeti a többi autós. Érdekes, hogy minél körültekintőbb, udvariasabb az ember, annál nagyobbat csalódik. Magáért beszél e megmosolyogtató pár eset. Egy hivatali épület előtt, az X utca kezdetén, ahol az emelkedő kezdődik, kicsi, rövidke a zebrá, megállok, és elsősorban arra vigyázok, hogy az ablakom ne hogy le legyen húzva (itt), mert ez is egy olyan hely, ahol elszabadulhatnak az indulataid, s elszalaszthat az egyik pár cifrát az átkelésre vonatkozóan. Mikor a divatosan rongyos hölgyezet (a csíkokra vágott, foszladozó farmerjára értendő) megjelent, s lejátszotta jelenetét a csíkokon, eszembe jutott József Attilának az a verse, hogy: „Mikor az uccán átment a kedves/ galambok ültek a verebekhez”. Inkább erre a szép versre gondoltam, hogy el ne ordítsam magam. Az átkelés szó merő túlzás az ő esetében, mert a látványtervezet is a lassított filmkockát idézte. Ahogy elnéztem a divatos rongyos farmerében, egyik kezével biciklijét tolt, másik, feje fölé nyújtott kezében egy barna zacskós finom rétest tartott (mintha az égieknek akarná mutatni, hogy milyen édes itt lenn az élet), ugyanezen karja vállával, valamint oldalra hajlított fejével, nyakával tartotta a mobilkáját, és mérgesen telefonált (közben a finom rétestel hadonászott felfelé). Már a zebrá közepén volt, mikor beharapta a rétest, de a telefonálás így is folytatódott. Szakszemmel csodáltam, mennyi koordinációt igényel egy ilyen mozgáscselekvés, hát ezt így együtt nem is lehet gyorsan csinálni, mert ez időigényes, kérem. De amikor a zebrá közepén megállt, és tele szájjal beleordított a telefonba, rádudintottam egyet (nem rosszul, mert persze, csak úgy ösztönzéseképpen). Mire rongyos hölgyezet bekapta maradék rétesét, a zacskóját mentében egy erőlyes moz-

dulattal eldobta (hogy utána is maradjon valami fehéren-feketén), még mindig félrehajtott fejjel, felhúzott vállal tartva mobilját, bárgyún rám nézett, felszabadult keze harmadik ujját az égre emelte, s ezt a mozdulatot 2-3-szor meg is ismételte. Lehet, nem is nekem mutatott szépeket, lehet, az éteren küldte a telefonjába a szép szavak aláfestéseként ezt a divatos gesztust, de akkor már (hál'istennek) elérte a járdát, és indulhattam végre.

A második látványesemény egy református templom és egy bank közti csíkokon zajlott. Mit látok? A szám táva maradt. Egy házaspár vonul itt is a csiga gyorsaságával, elől anyuka, kezével furcsán előre tartva a szoknyáját, utána apu, anyu kezét fogva (mintha vak volna), másik kezével húzott egy lovacskát (kicsi kerek lovacskát). Szegény apu megháborodott, gondoltam részvétellel a volán mögött, ám mikor megpillantottam anyu szoknyája előtt a kerek lovacskát, tudtam, hogy a kerek lovacskát tegező tulajdonosát, felfogtam, hogy most tanítják szülei (még tegező korában, lovasul) az átkelésre. Eltelt egy kis idő, míg áttepogtam a lovacskán, szépen harmóniában, vigyázva egymásra, én pedig ismét készletet éreztem

a kiszólásra, de a kerek lovacskára (ő is kerek közlekedik, gondoltam) és tulajdonosára való tekintettel visszafogtam magam.

A harmadik eset már nem tudom melyik zebrán történt, mert a semmiből egyszer csak előbukkant egy kiemelkedő bringás egyéniség, és úgy átsuhan előttem a másodperc töredéke alatt, hogy bármelyik négy lábú névadónak becsületére vált volna a sebessége. Miközben a lúdbőr kikezdett, hálával megköszöntem a Jóistennek s őrzőangyalaimnak, hogy velem voltak ebben a kritikus pillanatban, a reflexeimet is, s azt, hogy nem okoztam kárt senki testi épségében az ügy kapcsán. Mégis azt mondom, hogy pár kellemetlenségből nem kell elrettentő példát statuálni, akinek nem inge, az ne vegye magára, mert a minap, a legnagyobb csodálkozásomra, mikor megállok, s intem hogy „tessék parancsolni!”, egy öregúr hálásan visszaingett, majd szalutált tréfásan mentében, és korát meghazudtolva átszaladt a csíkokon. Erre aztán végképp nem voltam felkészülve, és lehúztam az ablakot, mert muszáj volt:

– Szép napot kívánok, Isten áldja! – kiáltottam utána.

Egy falusi hegedűs múltbéli üzenete

Titkos napló, hegedűs az éjszakában, tiltott szerelmek, gyilkosság és egy kastély – minden „kellék” adott egy nagyszerű regényhez, amely még érdekesebb, ha az alapja igaz történet. Képzletünk szárnyán suhanjunk vissza a XIX. század második felébe, és kezdődhet a kaland!

Szilágyi Mihály

Csinos kastély díszleg egy francia alpesi falu fölött. Körülötte magas hegyek állnak őrt, és esténként bölcs fenyők suttognak jó meg rossz híreket. Egy hegycsúcs elfűjta már a nap lámpását. A bagoly is felébredt már, s míg a tücskök nagy zenebonával lakodalmat ülnek, ő hangtalan árnyként libben a félhomályban. A kastély néhány ablakából lámpafény köszön az arra néző szemnek.

Az imént elsuhanó bagoly pillanatok múlva felsikolt egy távoli istálló tetején, mintha baljós eseményekre figyelmeztetne. Arrébb egy kocsmában vinnyog egy hegedű, az ivótársaság bele-beleordít a muzsikába. A hegedűs néha rövid időre megáll pihentetni a vonót, ilyenkor ő is önti magába a bort, és azt reméli, hogy attól ihletet nyer a kopott hangszer. Már a hold is felkíváncsiskodott az égre, hogy megnézzé, hogyan szórakoznak az em-

berek. Valaki, aki szándékosan vagy véletlenül nem ivott túl sokat, egyszerre csak a másnap teendőit kezdi emlegetni. Ettől mintha kijózanodna a társaság, kihöppintik az utolsó kortyot is a poharakból, és elindulnak a sötétbe.

A muzsikus legény hóna alá kapja a hangszerét, és igyekszik megtalálni a sötétben a hazafelé vezető utat. A bagoly még nem unta meg a rikácsolást, sőt mintha rá akarna tromfolni a hegedűre, még hangosabban sikolt az istálló tetején. Fölmordul a muzsikus legény, hogy még bajt hoz valakire ez a semmirekellő madár. Az istálló mellett elhaladva megborong. Belülről nem mindennapi nyöszörgés szűrődött kifelé. A legény sűrűn veti a keresztet, és gyors léptekkel igyekszik távol lenni ettől az elátkozott helytől. Ahogy távolodik, még mindig hallja a bagoly kísérteties hangját. Hazaér, és gyorsan bedobja magát az ágyba. Igyekszik menekülni az ébrenlét elől, de nem sikerül neki. A bagoly és az a nyöszörgés az istállóban démoni erővel zaklatja minden idegét. A fáradtság végül győz, de az álmok nem engedik pihenni.

Reggel komoran és kimerülten ébred. Összeszepakja magát, és siet a kastélyba dolgozni. Ő az asztalos, akit az uraság felkért, hogy készítse el az új parkettát. Jó mesterember, talán a hegedűt is saját kezével faragta. Az úton

már jönnek-mennek az emberek, mindenki igyekszik a mindennapi falatért. Rokonokkal is találkozik. Az egyik idegesen kapkodja a tekintetét, és gyors köszönéssel továsiet. Kerüli a beszélgetést. Így még sose viselkedett. Kissé odébb két vénasszony beszélget valami nagy csudáról talán, mert úgy csapkodják össze a kezüket, mintha szárnyaikat bontogatnák. A kastély felé vezető út mentén a fenyők is titkos sugdolózásba kezdenek. Mintha a bagoly

Martin Joachim Crottes faluból, 38 éves

A Picomtal-kastély

lenne e sok szokatlan dolog okozója.

A hegedűs legény betér a kastélyba, és nagy odafigyeléssel nekilát az asztalosmunkának. Sokat dolgozik, és keveset beszél. Arcáról rejtélyes szomorúság árulkodik

valamiről, amit talán senki sem tud. Ugyanakkor elszánt tett is sugárzik a szeméből, mint aki olyasmire készül, amire kevesen mernének vállalkozni.

(Folytatjuk)

Különleges tízórai a gyerek táskájába

Talán ilyenkor, iskolakezdés elején a legnagyobb kihívás az anyukáknak, hogy mit pakoljanak gyerekeiknek tízóraitra az iskolába, óvodába. Az unalomig elcsépejt vajjas-sonkás szendvics vagy a bolti péksütemény helyett most nagyon finom, és főleg könnyen, gyorsan elkészíthető finomságokat ajánlunk, amelyeket aztán ki-ki csemetéje kedve, ízlése szerint variálhat. Nem utolsósorban, a család számára is elkészíthetők reggelire, vacsorára.

Sütő Edith Magdolna

Krumplis szendvicskrém

Hozzávalók (4 személyre): 25 dkg főtt krumpli, 3-4 főtt tojás, 1 lila hagyma vagy 2-3 szál újhagyma, 15 dkg tehéntúró (vagy juhtúró), tejföl, só, bors, metélőhagyma vagy petrezselyemzöld, kevés olaj.

Elkészítése: A meghámozott krumplit, tojást és hagymát feldaraboljuk, hozzáadunk 2-3 evőkanál olajat, és botmixerrel simára turmixoljuk. Ezután hozzáadjuk a túrót és annyi tejfölt, amíg jó krémes állagú lesz.

Sóval és borssal ízesítjük, végül pedig megszórjuk finomra aprított metélőhagymával vagy petrezselyemzölddel. Pírtós vagy friss kenyér közé kenjük, és zöldségeket pakolunk mellé.

Megjegyzés: krumpli helyett zellert, sárgarépát, esetleg sütőtököt is használhatunk.

Padlizsánkrém nyers zöldségekkel

Hozzávalók: 60 dkg sült padlizsán, 1-1,5 dl olaj, 5-5 dkg nyers sárgarépa és zeller, 1 kicsi hagyma, 1 nagy paradicsom, 2 evőkanál tejföl, fél csokor petrezselyemzöld, só, citromlé.

Elkészítése: A paradicsom leves, magvas belsejét kikaparjuk, és a húsát kis kockákra vágjuk, a gyökérszöveget finomra reszeljük, a hagymát pedig nagyon finomra aprítjuk. A jól lecsepegetett padlizsánhúst késsel összevagdossuk, majd tálba tesszük, alaposan megsózzuk, és kézi mixerrel összedolgozzuk. Ezután vékony sugárban adagolva, szintén kézi mixerrel, beledolgozzuk az olajat is. Végül hozzáadjuk a zöldségeket meg az aprított petrezselyemzöldet, és belekavarjuk a tejfölt. Utánasózzuk, és citromlével ízesítjük. Teljes kiörlésű kenyérré kenjük. Finom, laktató, vitamindús szendvicskrém.

Túrós-tojásos rózsabukta kolbással

Hozzávalók a tésztahoz: 60 dkg liszt, 11 g szárított élesztő, 1 egész tojás, 2 tojássárgája, 2 csapott teáskanál só, 3 evőkanál olaj, 2,8-3 dl langyos tej; a töltelékhez: 50 dkg tehéntúró, 5 főtt tojás, 10-15 dkg házi füstölt kolbász, nyersen, 2 tojásfehérje, 1 csokor metélőhagyma, fél csokor petrezselyemzöld, só, bors; továbbá: 1 egész tojás, esetleg magvak.

Elkészítése: A tészta hozzávalóiból rugalmas tésztát gyúrunk, majd tálba tesszük, és letakarva legalább 1 órán át kelesztjük. A töltelékhez a túrót összekeverjük a kis kockákra

Vaníliás kelt cipócskák

Hozzávalók 25-30 darabhoz: 50 dkg liszt, fél mokkáskanál só, 3 evőkanál porcukor, 1 vaníliarúd vagy 2 tasak vaníliás cukor, 4 g szárított vagy 2 dkg friss élesztő, 5 tojássárgája, 16 dkg szobahőmérsékletű vaj, 1,8 dl tej, 1 tojásfehérje, 2-3 evőkanál barna cukor.

Elkészítése: A liszthez hozzáadjuk a sót, a cukrot, a szárított élesztőt meg a kikapart vaníliamagot (vagy a vaníliás cukrot), majd a közepébe tesszük a tojássárgáját meg a vaját, és a langyos tej fokozatos adagolásával rugalmas, nem túl lágy tésztát gyúrunk belőle. Letakarva kb. fél óráig kelesztjük, majd átgúrjuk, és a tésztából 3-5 dkg-os darabokat szaggatunk ki. Szép kerekre formázzuk őket, majd sütőpapírral bélelt tepsire helyezük egymástól kissé távolabb, és hagyjuk kelni még 10-15 percig. Ezután vékonyan lekenjük tojásfehérjével, megszórjuk barna cukorral, és 180 fokra előmelegített sütőben, légkeverésen 20-25 percig sütjük.

Megjegyzés: ha van kenyérsütő gépünk, a tojásfehérje és a barna cukor kivételével mindent bepakolunk, és megdagasztatjuk. Ha friss élesztővel dolgozunk, az élesztőt belemorzsoljuk a tejbe, és úgy adjuk a többi hozzávalóhoz.

Tipp: ha szeretnénk, a tészta alá szórhatunk gyömbérszemeket (mazsola, vörös áfonya) is tehetünk.

Dia Mount Challenge

Cukorbeteg fiatalok több mint 1800 méteren

Országsszerte egyedülálló kezdeményezés a Maros Megyei Cukorbeteg Gyerekek és Fiatalok Egyesületének a Dia Mount Challenge című projektje, amely által be szeretnék bizonyítani, hogy a cukorbeteg fiatalok is képesek hegyet mászni, extrém sportokat űzni, és legyőzhetik saját korlátaikat, ha közben folyamatosan követik a vércukorszintjüket.

Menyhárt Borbála

Az augusztus 31. – szeptember 2. közötti kirándulás komoly kihívást jelentett a résztvevők számára, ugyanis húsz inzulinfüggő fiatal már az első napon 23 km távolságot tett meg, amíg feljutott a Rarău-hegységben az 1857 m magas Giumalau csúcsra, a Sólymok sziklájára, próbára téve a hosszú fizikai megterhelés során a vércukorszintjük alakulását. A második nap sem volt kihívásoktól mentes, a fiatalok, miután turistajelzések újrafestésében segítettek, vadvízi evezésben próbálhatták ki magukat.

A kirándulás alatt végig szakemberek kö-

vették nyomon a fiatalok egészségi állapotát, mindkét napon diabetológus szakorvos, a marosvásárhelyi rohammentő szolgálat orvosi asszisztense, illetve a dornavatrai hegyimentő szolgálat önkéntesei kísérték őket.

Minden fiatalnak szenzoros készüléke volt, ami lehetővé tette, hogy állandóan láthassák a vércukor-ingadozást, és szükség esetén időben közbeléphessenek, hogy elkerüljék a szélsőséges értékeket – számolt be a részletekről Rodica Molnar, az egyesület elnöke.

Mint mondta, a kezdeményezés célja az, hogy bebizonyítsák, semmi különbség nincs egy cukorbeteg, valamint egy egészséges fiatal között, ha a vércukorszint a normális értékek között mozog.

– Fel szeretnénk hívni a hivatalos szervek figyelmét arra, hogy mennyire fontos a vércukorszint folyamatos követése annak érdekében, hogy elkerülhetők legyenek az utólagos szövödmények. A vércukorszintmérés szenzorok használata lehetővé teszi, hogy időben közbeléphessenek, és elkerüljék a nagy ingadozásokat.

Biztatni szeretnénk minden cukorbeteg fiatalat, hogy sportoljon, ne adja fel az álmait,

próbáljon teljes életet élni. A Dia Mount Challenge projekt sikeres volt, mindenki jól érezte magát a festői környezetben. Köszönjük a támogatókat, a partnereket és önkéntesek segítségét, akik nélkül nem lehettünk volna részesei ezeknek az élményeknek.

Dr. Muntean Irina diabetológus főorvos hangsúlyozta: a Dia Mount projekt az egyesület egyik legmerészebb kezdeményezése.

– Elhatároztuk, hogy bebizonyítjuk mindenkinek, a vércukorszint szenzoros követése megkönnyíti a diabétesz terhet, és magabiztosságot kölcsönöz még a kemény megpróbáltatások során is. Nagy segítséget jelentett a fiataloknak abban, hogy elkerüljék az alacsony vércukorértékeket és megfelelően adagolják az inzulint. Nem adódtott gond a túra folyamán, mi több, a vártnál jóval kevesebb alacsony értéket mértünk. A több mint 10 óras kemény fizikai megterhelés során 25 alkalommal ellenőriztük a vércukorszintet, a szenzorok hiányában ez 25 ujjbegyszúrást jelentett volna. A román állam a diabéteszprogram keretében napi egy tesztsíkot biztosít, ami nagyon kevés a vércukorszint megfelelő nyomon követéséhez. Sajnos nem látják be, hogy a tesztsíkokon megspórolt pénzt később a szövödmények kezelésére kell majd

fordítani – mutatott rá a szakorvos.

A részt vevő fiatalok számára igen nagy sikerélményt jelentett a túra, az, hogy bebizonyíthatták, igenis képesek rá.

Loredana Leascenco, egy fiatal cukorbeteg lány elmondta, elégtétel számára, hogy bebizonyíthatta, az 1-es típusú cukorbetegség sem gátolhatja meg céljai elérésében.

– Akikkel az utunk során találkoztunk, mind gratuláltak. Nekünk, 1-es típusú cukorbetegeknek ezek a kalandok nagy kihívást jelentenek, hiszen az alacsony vércukorszint nálunk mindennapos. Egy ilyen túra alkalmával a hipoglikémia előfordulásának a kockázata sokkal nagyobb, ez pedig eszméletvesztéssel vagy akár súlyosabb következményekkel járhat. Valahányszor a cukorszint csökkenni kezdett, a szenzor figyelmeztetett, mi pedig szénhidrátban gazdag ennivalót csipegettünk, hogy folytatni tudjuk az utat. A csapatszellem nagyon fontos volt, vigyáztunk egymásra, biztattuk egymást, vagy megbeszéltük közösen, hogy kinél jelentkezett inzulinrezisztencia a stressz és a fáradtság hatására. Nagyon fontos számunkra, hogy olyan közösségben legyünk, ahol mások is hasonló gondokkal küzdenek – fogalmazott a fiatal lány.

Nem hatékonyak az elhúzódó köhögésre szedett gyógyszerek

Nincs rá bizonyíték, hogy az elhúzódó köhögés kezelésére szedett gyógyszerek bármilyen jótékony hatással járnának – állapították meg svájci szakemberek egy új tanulmányban, amely szerint hét páciensből egy ráadásul inkább a negatív mellékhatásait tapasztalja meg ezeknek a készítményeknek.

A svájci Bázeli Egyetemen dolgozó Benjamin Speich és kollégái olyan klinikai vizsgálatokra alapozták a tanulmányukat, amelyek során a pácienseket véletlenszerűen két csoportba osztották, és az egyik csoport gyógyszeres, a másik pedig placebo kezelését kapott – írja internetes oldalán a The Independent című brit lap.

A szakemberek minden szóba jöhető készítményt számításba vettek, leszámítva a hagyományos kínai orvoslásban használt szereket. Olyan páciensekre szűkítették a vizsgálatokat, akik 3-8 hete küzdöttek köhögéssel. A vizsgált szerek között volt az asztmás rohamok kezelésére és megelőzésére alkalmas szalbutamol, valamint egyéb, kodeintartalmú készítmények.

A kutatók szerint a placebóval összehasonlítva a gyógyszerek egyetlen esetben sem gyorsították fel jelentősen a gyógyulás folyamatát, vagy javították a páciens állapotát a vizsgált területek bármelyikében. Ugyanakkor a páciensek 14 százaléka tapasztalt olyan negatív mellékhatásokat, mint fejfájás, hányinger, mellkasi fájdalom

és néhány esetben a köhögés súlyosbodása.

„A munkánk azt mutatja, hogy noha a köhögés az egyik leggyakoribb ok, amiért az emberek orvoshoz fordulnak, mégis hatékony módszer az elhúzódó köhögés kezelésére” – írták a kutatók a British Journal of General Practice című szakfolyóiratban.

Speich szerint gyógyszerek felírása helyett a házi orvosoknak biztosítaniuk kellene a pácienseiket arról, hogy a tünetek saját maguktól fognak enyhülni, gyógyszeres kezelés nélkül is. Évente több mint négy milliárd dollárt költenek az emberek orvosi rendelvény nélkül kapható köhögés elleni gyógyszerekre világszerte, és a szakemberek szerint kevés kutatás foglalkozott eddig a piacon kapható összes készítmény kiértékelésével.

A mostani tanulmányt megelőzően az angliai közegészségügyi szolgálat – Public Health England (PHE) – azt javasolta mindenkinek, hogy mézzel és forró italokkal kezelje a torokfájást, ahelyett, hogy antibiotikumot irat fel az orvosával. (MTI)

Elsőként dolgoztak ki nem antibiotikus kezelést a tuberkulózis gyógyítására

A világon elsőként fejlesztettek ki nem antibiotikum-alapú szert a tuberkulózis kezelésére a Manchesteri Egyetem kutatói, reményeik szerint 3-4 éven belül megkezdődhetnek a vegyület klinikai vizsgálatai.

A gümőkór, vagy tuberkulózis rendkívül fertőző, baktérium okozta betegség, amely leggyakrabban a tüdőt támadja meg – írta a Science Daily tudományos-ismeretterjesztő portál.

„Immár több mint hatvan éve az antibiotikumok jelentik az egyetlen fegyvert, amelyet az orvosok be tudnak vetni a tuberkulózis ellen. Az antibiotikumrezisztencia azonban egyre súlyosabb problémát jelent, az elhúzódó kezelés pedig nehézkes és megterhelő a páciensek számára” – mondta a projektet vezető Lydia Taberner.

A tébécés betegeknek jelenleg egy erős antibiotikumokból álló koktélt kell szedniük 6-8 hónapon keresztül, ami gyakran kellemetlen mellékhatásokkal jár, és még így is 20 százalék a kockázata, hogy a betegség kiújul.

„Annak ellenére, hogy már száz évvel ezelőtt kifejlesztették a tuberkulózis elleni védőoltást, ma mégis úgy tartják, hogy minden harmadik ember fertőzött a világon. Évente nagyjából 1,7 millióan halnak bele a betegségbe világszerte. 2018-ban 7,3 millió embert diagnosztizáltak és kezeltek tuberkulózissal, 2016-ban 6,3 milliót” – mutatott rá az egyetem szóvivője.

Hozzátette, a fertőző betegség Afrikában és Ázsiában a leggyakoribb, de Nagy-Britanniában is egyre növekszik a tébécések aránya, és Londont ma már gyakran a gümőkór európai fővárosaként emlegetik.

A tíz év kutatásainak eredményeként kifejlesztett új szer a betegséget okozó mycobacterium tuberculosis védekezőképességét célozza meg, nem magát a baktériumot, valamint képes kiiktatni annak egyre gyakoribb antibiotikum-rezisztens törzszeit.

A baktérium védekezőképességének gyengítése növeli az esélyét, hogy a szervezet immunrendszere ellássa a feladatát és megsemmisítse a kórokozót.

A Journal of Medicinal Chemistry című folyóiratban publikált tanulmány szerint ez az első olyan nem antibiotikum-alapú készítmény, amellyel sikerrel kezelték a tuberkulózist állatoknál.

A Manchesteri Egyetem szakembereinek készítményét ugyanis sikerrel alkalmazták akut és krónikus tuberkulózisos tengerimalacokon az egyesült államokbeli Rutgers Egyetemen. Taberner szerint a szer nem károsítja az emberi sejteket. Hozzátette, hogy a következő lépés a további tökéletesítés lesz, és számításaik szerint 3-4 éven belül megkezdődhetnek a klinikai vizsgálatok. (MTI)

IDÉZET 1.		AZ ÖT TŐ EGYIKE	FELTÉVE CSEH-ORSZÁGI SZLÁV NÉP	ÁLLATI ÉLELMISZER	AZ EGYIK TOLSZTOJ ŐSVEZÉR	KÖNNYŰ NYÁRI CIPŐ	GALLY BECÉZETT ZSIGMOND	MÁRAMAROSI HEGY	KÉPZŐ, A-ZET PÁRJA	DOKTOR (RÓV.)	KETTŐZVE ALGABÓL NYERT ZSELATIN	LÁNGOL AL-DUNAI KIKÖTŐ-VÁROS	IMAZÁRÓ SZÓ	HAZA	MELY HELYEN?
A rejtvény fősaiban Valerius Maximus órómai történész egyik gondolatát idézzük.		N													G
	FÁBA VÉS		KICSI APH-JA MOLETT				CIPÉSZ (RÉG.) RENDEZŐ (FERENC)						RUHAÉVŐ LEPKE SZÖVETSÉG		
	AZ OBBA ÖMLIK ÉGHAJLAT				SÍRÁSRA KÉSZTET PÓSA... (MAGY. ÍRÓ)				WOODY... (FILMSZTÁR) FED, BORÍT						A NITROGÉN VEGYJELE HÓBORT
IDÉZET 2.	H	EGYES GABONA-FÉLÉK RÉSE	ELEGYÍT LENGYEL-NÉMET FOLYÓ		NAGY A PH-JA ÉRTÉKES RÁK				VONAT (ANGOL) MÓDI					KASSÁK LAPJA VOLT HALÁSZ-ESZKÖZ	
	JUH-ISTÁLLÓ			...PACINO (SZÍNÉSZ) FRANCIA SZIGET	HEKTÁR (RÓV.) SZERTARTÁS		AZ ARZÉN VEGYJELE ...CAPONE (GENGSZTER)		SZLÁV IGEN FRISS CSIBE JELZŐJE		CENTI-GRAMM (RÓV.) EBLAK		OLLÓT HASZNÁL ÉNEKLŐ-HANG		
	CSILLAGÁSZATI TALPPOINT			ILION ...ISLAND, USA-TAGALLAM			FÜR... (SZÍNŐ) VAS... SIKERT ARAT					ÁLLÍTANAK RÓLA BAJOR... (ERD. ÍRÓ)			
	FÉRFINÉV (FEBR. 28.)			NŐI NÉV V. AUTÓPÁLYA HAMIS... (BUJTOR-FILM)			BELGRÁD HEGYE MAROSPARTI VÁROS					OPERAI SZÓLÓ FONÓ-ESZKÖZ			
	A MAI NAPRA			BEFOLYÁS ÉRVÉNYESÜLÉSE EREK!			KÖRÖMMEL VAKAR A BÁRIUM VEGYJELE				NUMERO (RÓV.) ARRA-FELE!		MARÓ VEGYÜLET MINDIG EZ VAN		
	USA-SZABVÁNY			HÓDÍTÓ... (J. VERNE) NŐI NÉV (JÚL. 27.)		ERDŐVIDÉKI VÁROS NŐI NÉV				ANEKDOTA MIHÓK PÁRJA				NÉVELŐ VAS-KALAPOS	
	ZÜMMÖGÉS OLASZ ÉS MAGYAR AUTÓJEL		FARKAS KIEL KÖZ-PONTJAI		BÉKAFÉLE BRAZIL LÉGI-TÁRSASÁG				TOJÁSHÍM-ZÓ ESZKÖZ OLASZ EX-KIRÁLYNE					MILLI-GRAMM ...LANZA (TENOR)	
		OLASZ NÉVELŐ CSODÁS TÖRTÉNET		KUTYA HORDÓ VAN ILYEN	RAG, A-VA PÁRJA NESZTOR-PAPAGÁJ		JUTTAT MOSZAT		TOVA FUNDAMENTUM		RAKATLAN! SZEVASZ...! (MAGYAR FILM)		NÉMET ÍRÓ (KARL) KÖRÜL-BELÜL		
	GÖRÖG BETŰ			FELTETT SZÁNDÉK JÓZSEF A. VERSE				OROSZ RENDEZŐ NÉM. SZEM. NÉVMÁS				SZÁNDÉK-ZÓ SÉRÜLÉS			
	GERLEFEJ!		HORDÓ-MÉRTÉK ELEKTRON-VOLT (RÓV.)		NAGY KAZAH TÓ PÁRATLAN ALVÓ!		ERD. ORV. SZAKÍRÓ (MIKLÓS) ADY ÁLNÉVE						STAN TÁRSA SKÁLA-KEZDET		
	AZ ITTRIUM ÉS A SZELEN VEGYJELE			OTT KINT (NÉP) FÉLÉVI		DÉLSZLÁV FÉRFINÉV JEMENI AUTÓJEL				VÖRÖS (ANGOL) EZERI!			MESTERSÉGES NYELV LITER (RÓV.)		
	L.N.J.							GARIN MÉR-NÖK FEGY-VERE (TOLSZTOJ)							

A szeptember 6-i rejtvény megfejtése: **A csinosan öltözködő asszony elvonja férjét más nők ajtajától.**

Gernyeszeg Község Polgármesteri Hivatala Szervezők

ASZORÉV Erdélyi Rendezvényszervezők Egyesülete

VI. Marosjárai Szilvafőző Fesztivál

2018. SZEPTEMBER 15-16.

Szombat, szeptember 15. 13.00 órától:
 Hivatalos megnyitó
 Demecseri Citrom Band
 Sárpataki Néptáncsoport
 Néptáncsoportok
 Ábrám Tibor és zenekara
 Buta Árpád
 Blaga Cristina
 Kóbori Andrea
 Nemes Tibor Band

Vasárnap, szeptember 16. 12.00 órától:
 Bekecs Néptáncegyüttes
 Néptáncsoportok
 Boros Emese és Buta Árpád
 Takács Attila
 Bodoni Ildikó
 Perlit -
 Szilágyi Zsolt zenekara
 Tűzijáték

További programok: kézműves kiállítás, pálinka és szilvafőző kóstolás, díjazás és sok más meglepetés.

Támogatók:
 Maros Megyei Tanács
 Gernyeszeg Község Polgármesteri Hivatala
 SZIVÁRVÁNY
 Csabi Bár Marosjárai Csabi Bár

Média támogatók:
 NÉPÚJSÁG
 Atlasz FM
 Marosvásárhelyi Rádió Románia
 ZIFA

A szervezők fenntartják a műsorváltozás lehetőségét.

GREAT MUSIC FOR A GREAT CITY! 106.4 FM

Atlasz FM Mures

atlaszfm
TG. MUREȘ • MAROSVÁSÁRHELY

LAM, hiteles megoldások!

LAM
MICROCREDIT-MIKROHITEL

tel.: 0265-220-099
www.lammikrohitel.ro

NON STOP állunk rendelkezésedre!

RexoGold
a te zálogházad

Str. Frantz Liszt nr. 11
Telefon: 0265 - 25.11.11
Mobil: 0748 - 25.11.11
www.rexogold.ro

18 naposnál nagyobb termékek csak szemlefelvételre fogadunk

Marosvásárhelyi Rádió Románia

96 FM
106,8 FM
1323 AM

www.marosvasarhelyiradio.ro

Az információ hatalom

SOKAKNAK SEGÍTETT MÁR • TERIKE 75 ÉVES KORA ELLENÉRE AKTÍV

VIDÁM A NYUGDÍJAS ÉLET

Életem legjobb ajándéka volt, amikor a lányomtól kaptam egy Magneo készüléket. Meggyőződésem, hogy annak köszönhetem nyugdíjas éveim kiegyensúlyozottságát, és azt, hogy még mindig fiatalos és aktív vagyok – állítja Terike.

Terike az elsők között tett szert Magneo készülékre, tíz évvel ezelőtt kapta a lányától. 65 éves volt akkor, de ma jobban néz ki, és jobban bírja magát.

– Amikor nyugdíjba mentem, jöttek az egészségügyi problémák, ahogy ez már lenni szokott – meséli Terike. – Cukorbetegség, magas vérnyomás, rekeszizom sérv, ízületi fájdalmak. Jártam az orvosokat, szedtem a gyógyszereket, és dühös voltam, hogy éppen most, amikor végre van időm élvezni az életet, és segíthetnék a családos gyerekeimnek, hol az egyik, hol a másik nyavalya rabolja az időmet. Többször voltam kórházban is. Amikor megjelent a Magneo mágneses terápia öngyógyító készülék, kaptam egyet a lányomtól. Gyorsan megtanultam, hogyan használjam, és attól fogva minden nap alkalmazom, ott van az éjjeliszekrényen. A változás nem volt

gyors és látványos, de ha most visszatekintek, azt mondhatom, egyre jobban lettem.

Először Terike vérnyomása állt be, elhagyhatta az erre szedett gyógyszert. Csökkentek, majd elmúltak ízületi fájdalmai. Azt észre se vettem, mikor szűnt meg a rekeszizom sérv, egyszerűen nem jelentkeztek többé a szokásos tünetek. A diabétesz dokim megdicsért, milyen szépen tartom a diétát és a gyógyszerelési előírásokat, jutalmul csökkenthetjük az inzulin adagot, mondta. Pedig bevallom, néha elcsábulok. Viszont, mivel nem fáj a lábam és jól alszom, sokkal többet mozgok, ami a vérnyomás és a cukor szempontjából is jó. Régen meg kellett kérnem valakit, hogy pucolja meg az ablakokat, most még a gyerekeimnél is én csinálom tavaszi nagytakarítást. Mosok, vasalok náluk is, és gondozom a kertet. Járok a nyugdíjas

klubbal kirándulni, bulizni, táncolni, sőt életemben először lovagoltam is!

Ha front van vagy valamiért nyugtalan vagyok, és éjszaka felébredek, pár percig mágnesezek, és gond nélkül visszaalszom. Ha megfájdul a lábam vagy a fejem, húzogatom rajta a készüléket, és elmúlik a fájdalom. Én már nem tudnék nélküle megenni.

Azóta Terike lánya és fia is beszerzett egy-egy készüléket, amit egész családjuk használ. De a legjobban annak örülnek, hogy anyukájuk 75 évesen is mozgékony és aktív, és ami a fő: mindig jókedélyű.

Kövesdi Natália
mágneses terápia specialista,
az Életfa Egészségvédő Központ
igazgatója az elmúlt 25 év alatt több ezer
embernek adott útbaigazítást, hogy
visszataláljon az egészség felé vezető
útra. Kérjen egyéni konzultációra
időpontot!

Mi a Magneo módszer?

Mobil mágneses terápia és akupunktúra egyben, az Ön otthonában, orvosok, természetgyógyászok és több ezer felhasználó ajánlásával.

HÍVJA TERÜLET KÉPVISELŐINKET!

Bihar megye: Horváth Mátyás +40 (769) 696 837
Brassó megye: Răducanu Lucia +40 (721) 526 100
Harghita megye: Csobânczy Anna Zenobia +40 (725) 923 490
Kovászna megye: Csobânczy Anna Zenobia +40 (725) 923 490
Maros megye: Lokodi Vera +40 (740) 094 663
Szatmár megye: Zsom Jánosné +36 (20) 956 8986
Szeben megye: Fărcaș Diana +40 (732) 009 777
 Grabceș Elena +40 (744) 750 270
Szilágy megye: Anton Györgyné +36 (70) 953 9512

**TUDJON MEG RÓLA TÖBBET!
 PRÓBÁLJA KI INGYENESEN!
 JÖJJÖN EL ELŐADÁSAINKRA!**

MAROSVÁSÁRHELY: 2018.09.18. kedd, 17,30-19,30-ig Hotel Privo

BRASSÓ: 2018.09.24. hétfő, 18-20-ig, Memo Panzió

